

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Art. coli și corespundențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 4055/1909.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor ce-i privește, că petițiunile de primire în institutul teologic ort. român din Arad, pe anul școlar 1909/10 au să fie înaintate la adresa Consistorului gr. or. român din Arad, cel. mult până în 1/14 August a. c., instruite cu:

1. Atestat de botez.
2. Testimoniu despre ultima frecvență școlară, prin care să dovedească că are pregătirea recerută prin Regulamentul pentru parohii.
3. Atestat de moralitate dela Ofic. parohial la care aparține vidimat și de protoprezviterul concernent.
4. Atestat medical despre starea sanitară și integritatea corporală.
5. Petițiunile să fie provăzute cu timbru de una coroană, încât nu vor fi ajustate cu atestat de paupertate.

Arad, 11/24 iunie 1909.

Consistorul gr.-or. rom.
din Arad.

La sfârșit de an școlar.

Porțile școlilor de toată categoria se închid. Se încep mult doritele vacanțe. Inimi se despart și inimi se întâlnesc. Sufletele candidie tinerești se desfac unele de altele pentru un timp oarecare, și-i caută, și află alte suflete, de cari se despărțiseră la începutul anului școlar. Un schimb de doruri, dorințe și iubiri se premenește an de an. Această *premenire*, ce se alternează an de an, nu se petrece fără oare-cari sguđuiri și sbuciume sufletești, cari frământă mintea fragedă a tinerimei. Colea, când se apropie examenele, câte temeri, câtă groază, câtă esaltație ba chiar cât entusiasm nu frământă mintea tineretului. Unii

sunt cuprinși de spaima rezultatului unei *muncă școlare* de un an. Alții sunt străbătuți de bucuria acelui rezultat. Cum îți vei așterne, așa vei dormi. Cum vei sămăna așa vei seceră, zice proverbul Românului. Și el drept are. *Leneșul* va fi cuprins de groaza rezultatului nemulțumitor. *Diligentul* se va desfătă la privirea fructelor ostenelelor sale. Unul se va apropiă de pragul părintesc cu capul plecat, plin de sfială și temere. Altul va pași cu fața veselă, capul ridicat producând momente de bucurie și veselie în sânul familiei. Eată două contraste în viața psihică a familiilor, ce au copii de școală. Bine a zis, cine a zis, că copiii îți fac multă bucurie, dar îți fac și mult năcaz.

Cine va fi urmărit cu atenție acest *antagonism psihic* până la sfârșitul lui va fi putut observă și o mare *injustiție* și *inechitate* în distribuirea remunerațiilor pentru aceste două soiuri de muncă, atunci, când tinerii sfârșinduși anii de studiu trec în viață practică și ocupă poziții sociale. De multeori, prea de multeori te întâlnești cu câte un coleg, care a trecut prin anii de studiu ca cănele prin apă. El a fost acela, care ani dearândul a măturat praful băncilor din urmă și acum pășit în viață iată-l ocupând șirurile prime.

E o nedreptate aceasta strigătoare la cer, ca leneșul, trândavul și petulentul să ajungă la roluri de conducere, iar cei *harnici* și de *treabă* să se vadă socotiți îndărătul acelora, cari pe timpul de studiu nu erau vrednici nici să-le deslege curelele încălțămintelor.

De unde această apariție bolnăvicioasă?

Vor fi multe cauzele acestei stări sociale. Ne-am obișnuit a zice la atari ocazii: »L'a favorizat norocul«; »A avut o proptă bună«; A fost om de viață, îndrăzneț«; »S'a știut afla în situație«; »A avut neamuri domni mari« ori »A dispus de parale și cu banul ce nu faci astăzi«.

Iată mă rog, explicația în atari expresii zilnice, cari rezumate în un cuvânt le zicem: *favoritismul vremilor*.

Câtă nedreptate, câtă imoralitate nu zace în atari explicații! Dar apoi câte rele nu decurg de aici pentru civilizația omenimei. Ajungând ne-trebnicii la *roluri conducătoare*, caută să nimicească orice mișcare liberă, caută se *omoare* orice *independentă de cugetare, simțire și acțiune*. Subt apăsarea neumană a acestor cocoțați tângesc puterile vii ale unei națiuni. Și națiunea, care are multe *stârpiutri* de aceste cu o oră mai de grabă, chemată este să se prăpădească. Ferește-ne Doamne, să nu prindă și la noi rădăcini atari *lipitori* ne-trebnice!

Dr. Petru Șpan.

În chestia reunirii bisericilor.

Onorată Redacțiune!

Mulțămindu-vă anticipativ, Vă rog, să binevoiți a da loc în coloanele prețuitului organ „*Biserica și Școala*” următoarelor deslușiri:

Mis'a trimis un exemplar din broșura „*Chestiunea Unirii bisericilor*” de *Virgil Pop*, cu dedicația autografă a autorului ei: »în semn de profundă stimă«, pentru persoana mea.

Cetind broșura, m'am gândit să pun chestiunea în alt fel decât dânsul; și am scris articolul »*Chestiunea unirii bisericilor*«, publicat în nr. 16 a. c., al *Bis. și Șc.*

În acel articol am căutat să stabilesc, pe ce baze s'ar putea întemeia soluția reunirii bisericilor creștine — în special a celor *române*, și am semnalat, ca recerință fundamentală armonizarea doctrinei cuprinse în Sf. Scriptură și întărite prin rezoluțiune cu recerințel: progresului timpului modern.

Semnalând, în treacăt, din broșura lui V. Pop, ca specimene, ca să nu zic curiozități — expunerile seci, școlastice, lipsite de orice concepție socială și doveditoare de lipsa de o cultură generală, — care e indispensabilă la abordarea unor probleme mari, — cum e și problema reunirii bisericilor creștine (i. e. române) — numitul domn Virgil Pop s'a »bucurat«, cum o spune însuși, că »i-s'a dat atențiune«, și drept aceea în loc de recunoștință pentru urbanitatea mea față cu modesta sa lucrare, îmi face în »partea literară« a ziarului *Unirea* nr. 21, a. c., un rechizitoriu de niște »reflexiuni« (4 coloane tipar mărunț, format mare de ziar, — ca »răspuns« la un articol de 3 col. mici cu tipar mare), combă-

tând pe »criticul« său dela »Bis. și Șc.«, — care șifrează X.

Semnalez din stilul și concepția numitului domn »autor«, următoarele grațiozități, pe cari mi-le-a adresat:

»*Criticul X*«, dela »Bis. și Șc.« face »o critică de care ar trebui să se rușineze *teologia ortodoxă*“ (ne-o spune — ca morală, un inberb, student, *ne-ortodox*); »programul nostru (V. Pop?, »cu *permisiunea* Vener. Ordinariat din Lugoș«, și *Unirea* din Blaj?) este realizarea unirii bisericilor«; »nu pricepem (Hic Rhodos!) deci, cum criticul dela Bis. și Șc. vede în *acțiunea noastră* (Beata simplicitas!) tendințe *confesionale*“ (sic?); »provoc (sic!) pe criticul dela Bis. și Șc... etc.«; »o critică așa de răutăcioasă și neortodoxă nu merită să i-se dea preă multă atențiune« (épour și... 4 coloane garmond în *Unirea*!)

Dupăce despre cartea d-lui V. Pop eu am spus, cu multă bunăvoință, că e »muncită cu sâr-guință și cu râvnă«, dar »fără rezultat« și *fără folos*, complectez; și dupăce m'am jeliuit în articolul meu, că „*Cine* îndeamnă, cine îndrumează tinerimea *noastră* (română!?) spre astfel de *muncă*“, *migăloasă și sterilă*, — d-l cu pricina combate un front neexistent în expunerile mele; neridicat de mine dar imaginat de d'sa, și mă tratează cu grațiozitățile citate mai sus.

Ce pot eu să răspund la astfel de *începători* în ale publicisticii române și *gazdelor* prozei lor?

— *Wem nicht zu rathen, nicht zu helfen!*

Și am încheiat cu astfel de existențe, — pentru totdeauna.

X.

Caracterul educativ al muncii.

Studiu filozofic-moral

de

Vichentie Simiganoschi,

paroh ort. român

în

Udești, (Bucovina).

— Urmare. —

După priceperea metafizică a vestiți'or Elini zina *Cybele**, în care s'a revindecat strămoașa *Rhea*, eră prototipul puterii de productivitate universală, care toate naturile le înfrână, care înblânzește fiarale și dă pământului roadă. Ea trecea de stăpâna elementelor și de începătoarea timpurilor.

Pământul, maica noastră duioasă de soartea noastră, în sânul său fidel ni-a scutit de urgia vremilor, ceeace omenimea și-a gândit și a simțit despre menirea omului Pe două lespezi vechi aflăm pe *Pro-*

*) conf. Karl Philip Moritz, Götterlehre pag. 118.

meteu, creatorul mitic al omului din lut: Pe una el îi conturează fața după chipul zăilor, pe alta cu făclia aprinsă la focul ceriului îi dă focul viu.*) Ambele ne arată munca și perfecțiunea, ca atribuțiile vieții noastre pământești.

Pentru aceasta menire Dumnezeu a dat omului lumea ca o materie modelată. Omul prin muncă fizică și intelectuală morală a prefăcut-o într-o comoară de odore, cum olariul preface lutul diform în vase de valoare și cinste.

Lupta pentru conservare, fiind omului impusă, l'a somat la munca culturală, iară idealitatea sa estetică pentru dânsul a fost și este bold spre perfecțiune intelectual morală.

Sufletul omenesc a străbătut până la aceea înălțime, ca din mulțimea motivelor naturale să poată culege ideile „frumos, plăcut și bine”, în aceea sumedenie de impresii să afle firul marcant, pe carele ele se înșiră și în fine să cunoască unitatea lor. Prin faptul, că perfecțiunea este o calitate a spiritului, care pe toate le cearcă și le privește cu ochiul său critic, de aceea sufletul singur este demingul lumii perfecte și instrumentul artistic în mâna creatorului. El fiind tabletul colectiv, pe carele toate motivele proiectante se întipăresc ca sigilul în ceara moale, când le privim când ni-le gândim sau ni-le dorim, atunci noi le sorbim sufletește în lăuntrul nostru, ne facem stăpâni peste dânsese, ne însuflețim de dânsese și ca liber supunându-le lor toată obiectivarea noastră, stăruim numai spre a lor realizare.

Trecând dela percepție la acțiune, dela idee la realizare, toată frumsețea și desăvârșirea, ce o producem în operele noastre, mai nainte fiind în noi ca o parte integrant-calitativă a gândirii și simțirii noastre, ne mișcă inima spre perfecțiune, ne luminează mințea și prin aceea înrăurire ne desăvârșește. De aceea zice Isus Hristos: „Pomul cel bun, poame bune face.. din rodul lor îi veți cunoaște pe dânsii“ (Mat. 12. 23).

Omul muncitor prin stăruința sa deșteaptă în sine mărețele idei la o pulsație vie. Prin muncă neobosită spre realizarea lor, gândirea sa de altmintere incurcată în virtă-juri întunecoase se coordonează cu logica sănătoasă, și cunoștințele sărace punându-se în rândueală mereu se înmulțesc una din alta. Tot egoul său, care de altmintere fără de muncă este un codru sălbatec, o peșteră de patimi, o mlaștină pestilentă de explozii, prin acest proces de regenerare purure viu, schimbat, armonizat și asimilat cu aceste modele, se preface într-o grădină mănoasă de virtuți intelectuale religioase și social-morale, pentru-că rațiunea prin muncă devine mai puternică, mai ageră și mai profundă, priceperea se luminează și se oțelește. Fantazia devenind mai înaripată în sborul ei înalt, prin focul lămuritor al muncii toate pornirile se nobilitează. Inima scăpată de sub volnica robie a patimilor clocite în cuibul letal al trândăviei și fructificată de stăpâni-

toarele idei mărețe ale muncii se face o vatră dragă-lasă pentru focul vesel al iubirii, care devine isvor de adevărată evlavie și credință, de desăvârșire, de virtuți și bogății neperitoare, căci omul cooptând toate pentru sine, se înavuțește din ceea ce iubește și se despoaie de ceea ce urește.

Iubirea, magnetul puternic în viața spiritelor, fluidul magic, care molcomește exploziile vulcanice ale pasiunilor, și fenomenul cel mai măreț din lumea însuflețită, înțovărășită cu munca, ne potențiază puterile, ne înaripează sborul idealelor, ne direge gravitarea către suprema unitate, unde este binele adevărat. Trezind în noi conștiința de coerență ele ne oferă chitul social, care cimentează păturile omenimei într'un singur corp intelectual moral, însuflețit de singurul gând al binelui comun.

Trândăvia, cuibul pestilent al patimilor păcătoase, și egoismul, cea mai deplorabilă paupertate a sufletului omenesc, desbină om de om, curmă cu violență toate legăturile firei morale, dărâmă fără de cruțare ceea ce munca și cultura au produs. În timp ce munca cu iubire adună, împreună, leagă și unește gândurile și puterile spre un unic țel ideal, acele nimicind toată creațiunea morală lătesc un pustiu infiros și pe om îl isgonesc în neagra pustietate a sălbăciei. Munca când înjugă forțele noastre la isprăvirea unui lucru bun, corpul cu toate simțurile și sufletul cu toate gândirile de dânsul fiind legate, în același timp fii d scutiți de rele, timpul folosit în muncă este dobândit pentru bine, în care sufletul de altminterea agitat de deprinderile rele ale lumii frivole află adăpost și dulce repaus ca corabia scăpată în liman de furia orcanului.

Fericit este omul, care cu sufletul său a cuprins iubirea; ferice de acela, pe carele lumina și întunericul îl află la muncă. Despre dânsul cântă psalmistul: „Acesta este ca pomul sădit lângă curgerea apelor, care dă roade la timp și a cărui frunză nicicând nu vestejește, și toate cele ce le începe prosperează (1. 3). Din acest bun motiv Isus Hristos, care cu tot dreptul se numește calea, viața și adevărul, ne îndeamă la muncă zicând: „Împărăția ceriului se silește, și cel-ce se silește o va dobândi“. Progresul în cele bune și frumoase fiind averzul împărăției cerești pentru a cărei realizare ne învață Mântuitorul să ne rugăm, numai silința spre iubirea curată și iubirea spre munca nobilă, conjugăție în intimă legătură, ne găsesc calea spre fericirea temporală și eternă, ne deschid porțile grele spre adevărul vieții. „Lucrați până este ziua, că veni-va noaptea, când nu veți putea lucra“, este acrostihonul, d-zeescului Mântuitoriu, scris cu litere vii pe palisardul înalt al menirii noastre, și fagurul cel dulce, a cărei gustare efectivă ne fecundează, să curgă apă vie din trupurile noastre supuse morței. Azi când oasele muncitoare ale bărbaților providențiali și isprăvitori spornici ai operelor de cultură de secol de ani sunt pulbere și cenușă, numele lor se mărește cu pietate în amintirea omenimei, emulând-o la muncă și apoi de nemurire. Timpul petrecut de sufletele în-

*) ibidem pg. 187.

guste în moartă trândăvie și în serbări fără folos, pentru cele bune fiind pierdut și dat pradă celor rele, este cărarea încălțată în întunerecul nopții, pe care și-o aleg fiii pierzării. „Mergi la furnică leneșule, de vezi căile ei și fi înțelept. Până când o trândăvule, vei zăcea? Când te vei trezi din somnul tău? O leacă de somn, o leacă de odihnă, o leacă de ședere cu mâinile în șold, și sărăcia ca un hoț te va ajunge“, zice înțeleptul.*) Cine-și dă seamă de calitățile și premiile unui caracter ales, lesne va concluda, că trândăvul este cuibul de pupăză pentru clocitura tuturor rețelilor. Psihologia empirică ne aduce la cunoștință, că trândăvia e căpătașul și așternutul cel moale al tuturor viciilor și slăbiciunilor și munca după fiziologia ei are particularitatea, să fie o pară, în care sufletul se curățește de toate tulburările ca aurul în cuptorul de lămurire. În filozofia practică a poporului nostru aflăm maxima „De omul iute nu te teme, căci apa lină rupe malul“. Conștiința cea rea, mânia, ura, frica, invidia, răzburarea, îndoiala, desperarea se împrăștie de zefirul lin, ce lin și recoritor adie de pe drăgălașul plaiu senin al muncii, se împrăștie ca bestiile de lumina zilei și ca norii feroși de baterea vântului. Ea este drenajul curățitor, prin ale cărui canale se stoarce toată furnicatura senzuală, ca să facă viața noastră un câmp mănăs, acoperit cu roadele binecuvântărilor cerești. „În muncă este o nobleță și o sfințenie. Ori cât de rău ar fi cineva, tot este nădejde în cece voiește a munci,**) pentru că munca are puterea magică, să prefacă orice pustiu într'un câmp roditor. Cine a produs caracterele mari, cine a născut celebritățile lumii, la cari sufletele înțelegătoare privesc cu sete, cum pământul însetat dorește ploaie mănoasă, și cel exilat plaiurile fermecătoare ale patriei depărtate?

Ei sunt spuma cea scumpă aruncată la mal de valurile vieții!

Artistul voind a da trup ideilor sale, el își alege caracterele distinse, fiii iubirii de muncă, căci „fortes creantur fortibus et bonis“ zice marele scriitor roman.

Viața noastră cât este de scurtă, și cât de mult se desconsideră prin pierderea clipelor ei scumpe, ea tot este un lucru mare din tot punctul de vedere și calea ei prin vastul vremilor de o samă cu oceanul băntuit de foria furtunilor.

Leneșul înghițit de valurile ei turbate se perde fără de urmă și amintirea lui se șterge, cum se pierde fumul în imensul spațiu atmosferic.

Cel harnic de zece ori cade și iară-și se ridică, pentru că inbarcat pe vasul sprinten al muncii și al iubirii spre cele bune, vesel plutind pe luciul revoltat al vremilor se joacă cu mânia lor ca pana cu bătaia vântului.

Pescătorii adâncurilor din fundul oceanelor scot odoare, cel vrednic spre a birui greul vieții, din puterea sa de muncă își fortifică conștiința sa de sine și

în biruința ajutorului de sus, împodobit cu laurii gloriei sale morale el aleargă spre trofeul puterii sale cântând: „Când tu Doamne ești cu mine, ce-mi va face omul? Toate le pot prin Hristos, care mă întărește.“

Puțin credinciosule! De ce te îndoiești în puterea de sus a muncii, pe care providul creator a ales-o, ca să te conducă la limanul desăvârșirii? De ce îți aripile tale strânse sub tine, când Domnul vieții ți-le-a dat să te mântui cu dănele de moarte?

Despre importanța ei providențială ne cântă Virgil*) un cântec adânc gândit:

„Joe înțeleptul părinte sorțit'a plugarilor munca,
Plugul de coarne luând el singur în brazdă l'a pus.
Cu iscusință brăzdat'a mâna sa țelina tare,
Grăul, tot aur mascat l'a sămănat după vânt.
Grija, sudoarea și munca el vrea ca s'ascuță gândirea
Că amortirea nici când lumea s'o ferece'n somn“.

În viața omenirii greul traiului cu cât a fost mai mare, ea pusă sub strigența conservării, cu atâta mai multă energie a dezvoltat spre biruirea lui. Prin aceasta opintire omul s'a făcut meșter în conducerea de sine spre asigurarea bunei existențe și crearea operelor de valori netrecătoare. Poporul, ce locuiește „Tara de jos“, prin muncă desperată a scos pământul nașterii sale din gura căscată a mării. Aceasta sudoare însă dasinându-i conștiința de drept sfânt i-a înflăcărat iubirea de patrie și i-a sufocat eroismul până la cea mai supremă potență. Lupta de independență purtată pe viață și pe moarte pentru o cauză sfântă — de o potrivă cu luptele crâncene ale strămoșilor noștri, cari cu sapa și-au apărat scumpul lor pământ, de o potrivă cu luptele abnegate și martirice ale atât de greu încercaților frați Ardeleni, deopotrivă cu cele ale Burilor și Japonezilor — ne arată puterea numai în opera perfecțiunii, pusă neamului omenesc ca țintă finală a existenței sale. Noi aflăm în istoria lumii, cum dintr'un lucru nebăgat în samă, cum durere este munca, se desvâlesc evenimente epocale, reforme salutare, cari lumea amortizată în somnolența ultraconservatismului scoțind-o din țâțanile ruginite, o pornesc pe o cale nouă ducătoare la un viitor strălucit. Cu tot dreptul exclamă d-zeescul Mântuitor: „Peatra nesocotită de ziditori s'a făcut peatră în capul unghiului“.

„În sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea“ și „per eastră ad astra“, sunt maxime ale filozofiei practice, care ne descrie calea vieții dela leagăn până la mormânt, dela începuturile primordiale până la culmea desăvârșire, ce ni-i prefăptă.

Acel popor, care iubind glia strămoșească și munca, le cultivă ca pe niște odoare scumpe, în puterea sa de viață el poartă garanța unui viitor strălucit. Ferice de aceea mamă, care-și hrănește copilășul său cu laptele îndulcit de iubire și muncă. Mămcele vechilor Greci și Romani cântă copiilor lor partituri din Iliadă și Odisee resp. din Eruidă. Cu modele

*) prov. 6. 6—11. Ecl. 10. 18.

***) conf. Thomas Carlyle „Trecutul și prezentul“ în Biserica și Școala Arad, Nr. 42 1908.

*) Bucolisu 1. 121.

etice ele adomină și zăbăvia copilașii lor, din fragedele zile îi nutrea cu sînge, voință și istețime de erou, ca în vârsta coaptă să-i vadă măriți de patria scumpă și pe aceasta ferice prin brațul lor de muncă și prin sufletul lor de iubire abnegată. Ferice de aceea nație, care se edifică pe temelia muncii și a iubirii de adevăr și de ideale și-le știe după cuviință răsplăti. Stâlpii ei răsar ca brândușii primăverii, dară vîndută peirei este cea trîndăvă ce pătimește de egoism, corupție, închipuire și ambiții falze, cari prin rădicarea pigmeilor la locuri înalte, în fașii înădușe toate geniile salvatoare.

(Va urma).

Pentru școala de fete din Arad.

„Reuniunea femeilor române din Arad și provincie“ a publicat și distribuit următorul apel:

Doamna mea!

În timpul din urmă s'a ivit ideea, și noi, animate din toate părțile, ne-am hotărît să aranjăm pe toamna ce vine în folosul Reuniunii noastre, anume pentru grabnica zidire a școalei de fete o loterie, cu câștiguri din lucruri de mână.

Cu dragoste primită din partea obștei noastre reactivarea Reuniunii și mult încurajate de toți bărbații noștri fruntași pentru acest nou plan de acțiune: suntem sigure că îndeosebi și D-Voastră veți consimți cu aceasta hotărîre și ne veți oferi cu dragă inimă tot concursul D-Voastre la realizarea și la reușita splendidă a acestei lotării: de câștig și de glorie națională.

Voim adecă să deschidem un nou izvor de venit pentru Reuniune, dar în același timp voim să cultivăm și să arătăm totodată, într'o mică expoziție toate frumusețile și toată genialitatea femeii române în lucrurile de mână, cari fac podoaba vieții, a casei și a portului, și constituie în sine un titlu de glorie pentru neamul nostru.

Spre scopul acesta frumos, apelăm la inima D-Voastră și Vă rugăm și invităm să intrați în șirul nostru de muncă națională, — să gătiți D-Voastră, apoi să faceți pentru aceasta idieie propaganda cea mai largă, să sfătuiți și stăruiti în cercul și provincia D-Voastră, pe lângă doamnele și domnișoarele, țărancele noastre și fiicele lor, sau cu un cuvânt, fără diferență de clasă și de rang, cătră toate femeile române cu pricepere și cu iubire pentru arta și cultura românească, — să gătească ele sigure sau să adune tot felul de lucruri de mână din domeniul vast al economiei de case și de port al țărâniei noastre și alte obiecte mai alese: perdele, covoare, tablouri, perini, ridicule, millieuri, vase etc. cu motive românești, și apoi toate aceste obiecte Vă rugăm să binevoiți a le trimite aici, până la 16 noembrie 1909 st. n., la adresa directoarei școalei de fete: Doamna Octavia Dr. Ciuhandu, Deák Ferencz-u. 27.

Să nu vă surprindă doamna mea, nici aceasta întetire și nici această nouă sarcină și jertfă; pentru că noi așa socotim: că în primul rând nouă ni-se cuvine

mărețul rol de purtătoare a culturii române pe aceste plaiuri, — și apoi că a sosit în fine timpul, ca noi femeile române din aceste părți să lucrăm îndoit, după ce atâta timp, am fost condamnate la totala neactivitate pe acest teren cultural.

Deci, cu Dumnezeu înainte! — Voință și curaj: — și izbânda noastră este sigură.

Arad, 4 maiu 1909.

Pentru Reuniunea femeilor române din Arad și provincie.

Letiția Oncu m. p.
v.-prezidentă.

Aviz!

Stipendiștii diecezani sunt avizați a-și înainta la Consistor, cel mult până la 1/14 iulie a. c., testimoniile în original, ori în copii legalizate la notarul public, despre rezultatul studiului în anul școlar 1908/9.

Tot atunci să arate fiecare stipendist, că din care fundațiune a fost ajutorat.

Nesubșternerea la vreme a testimoniilor se va socoti ca renunțare de stipendiu, sau că respectivul stipendist și-a pierdut titlul la stipendiu, — dreptce stipendiul în atare caz va fi conziderat ca sistat.

CRONICA.

Pentru gimnaziul din Brad. Clericii anului III ai seminarului Andreian din Sibiu au adunat din „micile negustorii“ făcute în decursul celor trei ani cât au stat în seminar 614 cor. 72 fil., care sumă au dăruit-o gimnaziului din Brad. Demu de imitat!

Invitare. Prezidiul Reuniunii învățătorilor dela școalele populare conf. gr. or. rom din pprezbiteratele Timișoara, Beiuș, Comloșul-mare și Lipova, invită corpul profesoral dela inst. ped. teol. din Arad la Adunarea generală a Reuniunii convocată pe 18/31 iulie a. c. la Lipova.

Cununie. Iosif Moldovan și soția și Gavril Iacob și soția, anunță cununia religioasă a fiilor lor Corneliu și Lazar, care se va celebra în biserică gr. or. rom. din Arad, în 12 iulie n. a. c. la 6 ore p. m.

Felicitările noastre!

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei a doua din *Soborșin*, devenită vacantă prin strămutare, prin aceasta să publică concurs cu termenul de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. 4 jug. de pământ arător, partea fanaț, cu venit anual de circa 80 cor. 2. Venit șolar de circa 100 cor. 3. Câte o măsură de cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă. 4. Întregirea dotațiunii dela stat 690 cor. 68 fil., respective 1490 cor. 68 fil.

Parohia este de *clasa I*.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți, ca recursele lor ajustate conform regulamentului în vigoare și adresate comitetului parohial din Soborșin — să le trimită în termenul concursual Oficiului pprezbiteral din Mariaradna, iar dâșii să să prezinte — pe lângă stricta odservare a dispozițiunilor §-lui 20 al regulamentului pentru parohii — în vre-o Duminecă, ori sărbătoare în s. biserică din Soborșin spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Soborșin, din șed. comit. parohial ținută la 6/19 maiu 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protoprezbiter.

—□—

1—3

Pe baza incuviințării Venerabilului Conzistoriu de sub Nr. 1496/142 B. 1909, pentru îndeplinirea parohiei *Voivozi* cu filia *Cuzap* să escrie concurs cu termen de *30 zile* dela prima publicare în Organul diecezan Biserica și Școala.

Emolumentele sunt: Dela parohia matră Voivozi: 1) Casa parohială cu 3 chilii, culină, cămară și supraedificatele; 2) Dela circa 80 Nre. de case câte una măsură cucuruz în boabe; 3) pământul parohial 4 jugh. 816 □; 4) 3 stângini de lemne aduse acasă.

Dela filia Cuzap: 1) 80 Nre. de casă câte una măsură cucuruz în boabe; 2) Pământ parohial 19 jugh. cat. 3) Un intravilan de 1552 □; 4) 3 stângini de lemne aduse acasă. Dela ambele comune ștolele uzuat conform protocolului comitetului parohial din 18/31 iuniu 1909. Afară de aceste întregirea dela stat coform ecalificațiunii alesului.

Dela recurenți să poștește ecalificațiunea prescrisă pentru parohii de *clasa II-a*, iar întru cât nu să vor prezenta recurenți cu ecalificațiune de cl. II a să vor admite și recurenți cu ecalificațiune de cl. III-a.

Să obsearvă, că în cazul, că filia s'ar despărți de cătră parohia matră, alesul va avea să rămână în matră și cu beneficiul prestat din partea ei.

Alesul va avea să supoarte dările publice după pământurile parohiale, având dreptul de pășunat, pentru atâtea vite, câte va avea; afară de aceste va avea să provadă catehizările la școala eventual la școalele din loc, fără a așteptă ceva remunerațiune dela comună ori dieceză.

Recursele ajustate cu documentele originale de ecalificațiune sunt a se înaintă Prea. On. oficiu protopopesc în Oradea-mare, iar recurenții cu observarea §-ului 20 din Reg. vor avea a să prezenta în s. biserică din loc, spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcală* protopop.

—□—

1—3

Pe baza ordinațiunei Ven. Conzistor de sub Nr. 1449/139 B. 1909, pentru îndeplinirea parohiei vacante *Tășad*, din nou să escrie concurs cu termen de *30 zile* dela prima publicare în orgănul diecezan „Biserica și Școala.

Emolumentele sunt: 1. Casa parohială cu supraedificatele de lipsă și intravilan; 2. Pământ arător și fânațe 17 jug. 582 □; 3. Competința de bir dela fie-

care număr de casă (cam 180 N-re) câte una măsură în boambe ori în bani câte 2 cor.; 4. Venitele ștoiare după uzul din trecut și anume: înmormântarea mică 2 cor., înmormântare mare 6—10 cor., un stălp 2 cor., cor., predică și iertăciuni 4 cor.; 12 evanghelii 2 cor., evanghelia lui Lazar 2 cor., liturgie privată 2 cor., feștenie 1 cor., maslul 2 cor.; 5. Întregirea dela stat amăsurat ecalificațiunii alesului. Beneficiul acesta și cu întregirea dela stat asigură dotațiunea recerută pentru parohiile de *clasa primă (I)*; deci dela recurenți se cere ecalificațiunea prescrisă în § 17 p. I. al Regulamentului pentru parohii, iar întru cât nu să vor prezentă recurenți cu ecalificațiune de clasa primă să vor admite și recurenți cu ecalificațiune de clasa a doua.

Alesul va avea să supoarte dările publice după pământul parohial; afară de aceste va avea să provadă catehizările la școala confesională eventual și alte școale din loc, fără a așteptă ceva remunerațiune dela comună ori dieceză.

Recursele ajustate cu documentele originale de ecalificațiune sunt a să înaintă Prea Onor. Oficiu protopopesc în Oradea-mare, iar recurenții vor avea să se prezinte cu observarea §-ului 20 din Regulament în s. biserică din loc, în vre-o Duminecă ori sărbătoare, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcală*, protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoarești dela școala II cu clasele superioare din *Buteni*, se escrie din nou concurs cu termen de *30 zile* dela prima publicare pe lângă următoarea dotație:

1. În bani gata dela parohie 600 cor. 2. Răscumpărarea bucatelor dela comuna politică 330 cor. 80 fileri. 3. 16 metri de lemne dela foștii proprietari urbarialiști à 5 cor. = 80 cor. 4. Pentru conferință 20 cor. 5. Pentru scripturistică 10 cor. 6. Ștolele cantonale dela funcțiunile unde va servi peste 100 cor. 7. Locuință cu 2 odăi, antișambră, culină, cămară, grajd, cocină, pod și grădină (300 cor.) 8. Cvinevenalele legale după serviciul alegândului. Pentru curatorat și încălzirea salei de învățământ să îngrijește separat parohia.

Dela recurenți să recere să aibă capacitatea și desteritatea de a înființă cor, respective de a conduce progresive corul deja înființat ceace vor avea să documenteze prin atestat special căci altcum nu va putea reflectă la stolele cantonale, dar nici recursele nu i-se vor luă în conziderare. Să recere apoi să aibă 4 clase medii. Alesul e deobligat a provedeă și cântoratul în biserică fără alta remunerațiune.

Recurenții sunt avizați ca recursele lor ajustate regulamentar și adresate com. paroh. gr. or. rom. din Buteni, să le subștearnă până la termenul susindicat la oficiul ppopesc în Buteni (Buttyin) și să se prezinte în vre-o duminică ori sărbătoare spre a-și arată desteritatea în cant și tipic în sf. biserică sub durata concursului.

Din ședința com. par. ținută la 14/27 Iunie 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Iuliu Bodea*, administ. protopopesc inspector școlar.

—□—

1—3

Pe baza ordinațiunei Ven. Conzistor aradan de sub Nr. 2583/1909, prin aceasta se publică concurs pe stațiunea învățătoarească cantorală, vacantă din **Chertiș** (pprezb. Buteni) cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 400 cor. 2. În naturale 840 litre grâu și 840 litre cucuruz în preț de 193 cor. 20 fileri. 3. 4 stângeni de lemne pentru învățător și 4 stângeni pentru încălzirea salei de învățământ prețuite în 192 cor. 4. Conferința inv. 12 cor. 5. Scripturistica inv. 8 cor. 6. Dela înmormântări mari 80 fileri, dela mici 40 fileri. Cortel și grădină de 751 □ stângeni.

Cel ales va avea să îndeplinească și conducă cântările bisericești în s-ta biserică și tot odată a instrua pe școlari în cântările rituale fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați, ca recursele lor ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Chertiș, să le trimită P. O. oficiu pprezbiteral din Buteni (Butyin), având a să prezentă în s-ta biserică din Chertiș spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Sabin Micuția,
paroh, preș. com. par.

George Barna,
inv., not. com. paroh.

În conțelegere cu: *Iuliu Bodea*, administ. protopopesc inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoarești dela școala confesională gr. or. română din **Erdeiș** (Erdőhegy), se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 302 coroane. 2. Un pătrar pământ comasat 7 jug. 678/1600 □ stng. 3. O vie 600 st. □. 4. O cânepiște 220 stângeni □. 5. 4 stângeni lemne cu preț mijlociu, din cari lemne va fi dator învățătorul să încălzească și școala dela 15 oct până la 1 maiu. 6. 12 coroane pentru conferința învățătoarească. 7. 10 coroane pentru scripturistica. 8. Locuința cu grădină în edificiul școalei. 9. Stole: dela înmormântare unde va fi pofit 1 coroană.

Cvivenenalele la timpul său se vor cere dela stat.

Darea după pământul învățătoresc, precum și spe-sele Crișului și spe-sele pusteii comunale le va solvi epitropul cultural din plata învățătorului.

Alesul va prestă serviciile cantorale în sf. biserică și va conduce școala de repetiție fără alta dotațiune.

Alesul își va ocupa postul învățătoresc la 1 sept n.

Reflectanții la acest post, sunt poftiți a-și trimite recursele oficiului protopopesc din Chișineu și a se prezentă în timpul terminului concursual în sf. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Din ședința com. parohial din Erdeiș, ținută la 14/27 iunie 1909.

George Ardelean,
preș. com. par.

Ilie Rotar,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Dr. Ioan Trăilescu*, protoprezbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala gr. or. rom. din opidul **Tinca** (ppiatul Tinca cottul Bihor), cu termen de alegere pe **20 iulie (2 aug.)** 1909 pe lângă următoarea dotațiune: 1. Cvarțir liber cu 2 chilii, culină și grădină de 300 □. 2. 600 cor. plătite în toată luna anticipative. 3. Stolele uzuat. 4. Spese la conferințele cari nu să vor ține în loc 10 cor. 5. Pentru întregirea la minimalul prescriș ve lege se va cere ajutor dela stat.

Reflectanții la acest post au să se prezenteze în vre-o duminecă ori sârbătoare pentru a-și arăta dexteritatea în cele rituale, iar recursele lor ajustate conform regulamentului să le subștearnă subscrisului protoprezbiter cel mult până în 15/28 inlie a. c.

Tinca la 31 Maiu (13 iunie) 1909.

Comitetul parohial.

Romul Barbu,
notar.

Nestor Popa,
președinte.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezbiter.

—□—

2—3

Pentru ocuparea definitivă a postului învățătoresc-cantoral dela școala gr. or. rom. din **Gepiu** protopopiatul Tinca, cottul Bihor, pe lângă următorii salariu: 1. În numărar 300 cor. 2. 18 cubule bucate parte grâu mestecat parte cucuruz. 3. 5 jugere pământ arătoriu. 4. 5 stângeni de lemne din care se va încălzi și școala. 5. Cvarțir acomodat cu grădina de legume; care salar s'a staverit prin adm. comitatenză în 722 cor.; afară de acestea pentru famulație 30 cor., scripturistica 10 cor. la conferințe și la reuniuni, diurne și preiunctura, și stolele cantorale.

Reflectanții la acest post, recursele lor instruate conform regulamentului să le subștearnă subscrisului protopop cel mult până în 14/27 iulie a. c. iar în biserică din Gepiu să se prezenteze pentru a-și arăta dexteritatea în cele rituale. Terminul de alegere să defige pe **19 iulie (1 aug.)** a. c.

Dat în ședința Com. par. din 10/23 maiu 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională cu clasele inferioare, din comuna **Nadab**, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Salariu în numărar 1000 (una mie) cor. solvindă în rate treilunare din cassada cultului; 2. Pentru conferință 20; 3. Pentru scripturistica 20 cor.; 4. Pentru curatorat 20 cor.; 5. Locuință cu două odăi, culină, cămară și grădină; 6. Dela înmormântări unde va fi poftit câte 1 (una) cor.

De încălzitul salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Dela recurenți se cere cvalificatiunea prescrișă și o declarațiune, că de când reflectează la cvivenenat și câte cvivenenale îl îndreptățește legea?

Alesul va fi obligat a provedea regulat o strană și școala de repetiție fără alta remunerație și a-și ocupa postul cu prima Septemvrie.

Recursele ajustate cu documentele prescrise, adresate comitetului parohial din Nadab, se vor înainta Prea On. oficiu protoprezbiteral în Chișineu (Kisjenő) având reflectanții a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința extraordinară a comitetului parohial din Nadab ținută la 25 martie (7 aprilie) 1909.

Demetriu Muscan,
preș. com. par.

Laurențiu Toader,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Dr. Ioan Trailescu* protoprezbiter.

—□—

3—3

Să escrie concurs pe postul învățătoresc din *Giula-maghiară* devenit vacant prin depărtarea fostului învățător Ioan Ionescu, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele: 1. $\frac{1}{4}$ sesiune pământ arător în valoare de 600 cor. 2. În bani gata 320 cor. 3. Un lanț □ pământ de grădină 7 cor. 4. (4) patru stângini lemne în natură. 5. Cvarțir liber cu 2 odăi, o culină, o cămară laterală, 1 cămară de lemne și 1 cocină. 6. Dela înmormântări de clasa I-a 6 cor. de cl. II-a 4 cor., de cl. III-a 2 cor. pentru copii mici 1 cor.

Darea după pământ o va solvi alegându-l învățător.

Dela recurenți să cere atestat de pe clasa a IV-a a vreunei școli medii, calculul general al diplomei să fie distins sau bun, apoi să fie în stare de a conduce cor pe 4 voci. Pentru aceste condițiuni să pune o sumă de 100 cor. care după alegere se va capitaliza în suma salariului plătit în bani gata ca salar fundamental. Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din *Giula-maghiară* spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Recursele ajustate cu documentele necesare ale înainta com. parohial pe calea Prea Onoratului oficiu protopopesc din Chișineu (Kisjenő) com. Arad.

Giula-maghiară la 24 maiu (6 Iunie) 1909.

Ilie Mișcutia,
preș. com. par.

Mihai Vortian,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Dr. Ioan Trailescu*, protoprezbiter.

—□—

3—3

În senzul concluzului Veneratului Consistor de sub Nr. 2855/1909, prin aceasta se publică concurs pe stațiunea învățătorescă dela școala I din *Socodor* (Székudvar) cu clasele inferioare I—II, pe lângă termen de alegere **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. În bani gata 600 cor. solvibili dela cult și 400 cor. ca cantorat pin cassa bisericeii, pe lângă acestea cvinevenalele legale. 2. Locuință corespunzătoare cu grădină de legume. 3. Pentru conferință 23-32 cor. 4. Pentru scripturistica 10 cor. 5. Câte 2 cor. dela înmormântări, unde va fi poftit în parohia aparținătoare. 6. Fanulația 20 cor. 7. Pentru încălzirea salei de învățământ 8 m. □ în preț de 56 cor.

Recursele ajustate conform prescrișelor Statutului Organic, cu atestatele despre serviciul prestat, adresate comitetului parohial din *Socodor*, (cott. Arad) să se trimită în termenul legal P. O. Domn Dr. Ioan Trailescu pprezbiter insp. școlar în Chișineu (Kisjenő) cott. Arad.

Reflectanții au să se prezenteze în acest interval în cutare duminică ori sârbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale.

Se notifică că cel ales postul și-l poate ocupa numai dela 1 Septemvrie a. c.

Din ședința extraordinară a com. par. rom. gr. ort. din *Socodor*, ținută la 7/20 maiu 1909.

Aurel Varga,
preot, prezide.

Ioan Crișan,
inv. notar.

În conțelegere cu: *Dr. Ioan Trailescu*, protoprezbiter.

—□—

3—3

Pe baza înatului ordin consistorial cu Nr. 1979/909 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei a II din *Kurtakér* (Curtacher), resistemizată prin concluzul Ven. Sinod eparhial cu Nr. 53/908, cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumintele sunt: 1. Sesiunea dela parohia foastă redusă în estensiunea ei de astăzi împreună cu dreptul ei de pășune. 2. Unul din intravilanele parohiale. 3. Ștolele legale și eventuala întregire dela stat.

Alegându-l va fi obligat a propune religiunea în una din școalele noastre confesionale fără altă remunerațiune, precum și a predică la rândul său.

Alegându-l va fi obligat a-și suporta regulat toate dările publice.

Fiind parohia clasificată de *clasa I* (primă), dela reflectanți se pretinde clasificatiunea prescrișă în linia primă a §-lui 17 din regulamentul pentru parohii.

Reflectanții sunt obligați a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sfta biserică din *Curtacher* spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie, iar recursele ajustate după recerintă a le înainta la P. On. Oficiu protoprezbiteral din *Világos* (Șiria).

Kurtakér (Curtacher), la 31 maiu (13 iunie) 1909.

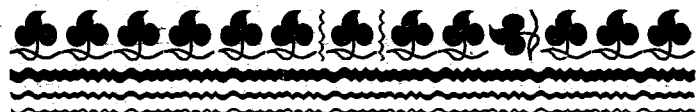
George Ursu,
președinte.

Adrian Ungurean,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucuța* protoprezbiter.

—□—

3—3

➔ **Compactor român în Arad** ➔

Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt
tot soiul de lucrări, atingătoare de a-
ceasta branșe.

Legătură fină și durabilă.

Prețuri moderate.

48

